

WAT DOE IK MET ONDERGESNEEUWDE TEKSTEN?

Heerlijk als je zo vol ideeën en energie zit dat een verhaal in één vloeiende beweging uit je pen gulpt. Helaas loopt het vaak anders: je komt vast te zitten. Ergens onderweg vliegt de inspiratie het raam uit. Heeft het zin om die schrijfsels bij te houden, in al hun onvoltooide glorie? Bestaat de kans dat je ze ooit nog opnieuw vastpakt? Na hoeveel tijd verlos je ze best uit hun lijden? Wij vroegen het aan een aantal ervaringsdeskundigen.

Door Sofie Rycken

Ze bestaan, auteurs die nooit half werk doen. Griet Op De Beeck is zo iemand: "Ik heb geen halfafgewerkte boeken liggen. Ik blijf aan een manuscript werken tot het is wat ik ervan wil." De grote meerderheid werkt minder rechtlijnig. Saskia De Coster: "Ik maak het vaak mee dat ik een stuk tekst schrijf en die aanzet pas veel later uitwerk. Dat kan om een stuk plot gaan, maar ook om een gevoel of een personage."

Sluimeren en snuisteren

Het is geen geheim dat sommige boeken lang 'in ontwikkeling' zijn. Tommy Wieringa kreeg het idee voor zijn novelle *De dood van Murat Idrissi* in 2004 en bracht het boek pas begin 2017 uit. Zijn roman *Dit zijn de Namen* nam ongeveer evenveel tijd in beslag.

Ook auteur Siska Goeminne laat vaak stukjes tekst rusten: "Ik heb tientallen aanzetten tot een verhaal. Sommige zijn niet meer dan een begin, andere beslaan al een half boek. Het gebeurt

maar heel af en toe dat een boek zich van begin tot einde schrijft, in één aansluitend werkproces. Blijkbaar heb ik sluimer- en sudderperiodes nodig. Er zijn verschillende redenen waarom het schrijven kan stilvallen: het verhaal loopt vast, de passie ervoor ebt weg, andere werkzaamheden zitten in de weg, of - en dat is het meestal - een nieuw idee trekt opeens harder." Geen reden tot paniek, dus. "Ik vind dat stilvallen nooit erg. Het gaat om het schrijven op zich, niet om een resultaat. Ik heb momenten waarop ik rustig kan grasduinen in mijn eigen 'archief', in schrijfboekjes en op de computer. Tijdens die snuistermomenten kom ik vaak een lang vergeten verhaal weer tegen en duikt de goesting op om er verder mee aan de slag te gaan, er meer mee te doen, het verhaal af te ronden. Zo komen de meeste van mijn boeken tot stand, volgens wat op dat moment juist aanvoelt. Zoals je soms boeken in de kast laat staan om ze pas jaren later te lezen op het juiste moment in je leven, zo laten ze zich ook schrijven. Alleen dan en daar, op het goede moment."

Pauzeren voor gevorderden

Hoe verder je al gevorderd bent, hoe pijnlijker het is om je manuscript aan de kant te leggen. Maar het is niet abnormal om pas na tientallen pagina's te stranden. Bart Moeyaert noemt zichzelf 'heel goed' in ondergesneeuwde manuscripten: "Ik loop vaak vast eens ik veertig tot zeventig bladzijden ver ben. Ik gooi bijna niks weg van wat ik schrijf, omdat ik zo moeizaam en langzaam schrijf. Gelukkig kan ik een bepaald verhaal jaren later dan toch weer oppikken om het dan wél af te maken."

Voor Herman Brusselmans ligt het kritieke punt ook al behoorlijk ver: "Ik voel 'het' rond pagina zestig à tachtig. Als ik er dan geen goed gevoel bij heb, gaat het in de archieven. Als het niet goed genoeg is, is het verloren werk geweest, maar *tant pis*. Dat maakt er allemaal deel van uit."

Bijhouden is dus de boodschap. Zelfs Stephen King maakte het mee: na verschillende negatieve reacties van

© Ben White

uitgevers gooiden hij zijn kladversie van *Carrie* weg. Maanden later kreeg hij onverwacht toch goed nieuws van uitgeverij Doubleday: ze wilden graag met hem in zee. King mocht van geluk spreken dat zijn echtgenote het manuscript achter zijn rug uit de prullenmand had gered.

Blijven knokken

Kun je een verhaal dat al verschillende jaren in de schuif ligt echt nog reanimeren? Kun je de houdbaarheidsdatum jaar na jaar blijven opschuiven? Zeker! Een mooi verhaal om de moed erin te houden is dat van Junot Díaz. Hij was klaar om zijn roman over een jongetje met literaire ambities op te geven. Tien jaar nadat hij er aan begon, kwam *The Brief, Wondrous Life of Oscar Wao* er toch en kreeg Díaz er prompt de prestigieuze Amerikaanse Pulitzerprijs voor.

Ook jeugdauteur Jan De Kinder maakte het al mee: "Tussen de allereerste versie van *Rood* en het uiteindelijke boek zat

tien jaar. Wellicht omdat het verhaal dat ik wou vertellen te kort bij mezelf lag. Maar opgeven was geen optie. Soms duurt het lang voor je de juiste invalshoek vindt. Een verhaal uitwerken dat helemaal klopt, is nu eenmaal een moeizaam proces."

Stapels inspiratie

Auteur Marc de Bel is niet het type dat zich laat opjagen. Hij heeft een synopsis die al tweeëntwintig jaar aan het rijpen is, voor een dik boek in drie delen. Marc de Bel: "Vergelijk het met een zwangerschap. In het ideale geval neemt die baby zijn tijd en komt hij pas wanneer hij er zelf uit wil. Zo moet het met een boek ook gaan."

Zelfs mensen die naar verschillende stapels onafgewerkte documenten zitten te kijken, hoeven volgens hem niet te wanhopen. "Ik heb op dit moment vierendertig synopsissen op mijn bureau liggen, netjes in mapjes. Zodra een idee ontkiemt, of ik ergens iets lees of

hoor dat me boeit, houd ik dat bij. Ik begin elk boek met een synopsis. Die kan kort zijn - voor een prentenboek - of een stevige vijftig à zestig bladzijden, voor een dikke roman. Zo'n korte synopsis werk ik snel uit, de structuur is meestal wel snel duidelijk. Een lange synopsis laat ik opzettelijk maandenlang liggen. Pas met die afstand zie je duidelijk wat er ontbreekt of wat er overbodig is. Een vis weet immers niet dat hij in de zee zwemt."

Dreigt het gevaar dan niet dat je nooit meer aan de afwerking toekomt? Dat je blijft uitstellen en schaven zonder ooit de finish te halen? Of keer op keer aan iets nieuws begint? Marc de Bel: "Natuurlijk moet je tekst op een bepaald moment wel afgewerkt worden, maar dat voelt voor mij nooit als een karwei of als doorbijten. Schrijven is puur amusement. Uiteraard is er soms wat werk nodig, historische research bijvoorbeeld. Als je wil gaan picknicken, moet je ook eerst je mandje vullen. Maar het juiste moment komt wel."